

Fredagen den 15 januari

Kl. 09.00–11.03

§ 1 Justering av protokoll

Protokollen för den 14 och 15 december justerades.

§ 2 Svar på interpellation 2015/16:235 om det nya vapendirektivet

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Sten Bergheden har frågat mig vad jag avser att göra för att Sveriges jägare, sportskyttar och vapensamlare inte ska drabbas av det nya direktivförslaget, om jag tänker kräva en konsekvensanalys av de nya förslagen och om jag anser att det behövs hårdare regler för jägare, sportskyttar och vapensamlare i Sverige.

Det förslag som kommissionen presenterade den 18 november förra året innehåller utöver själva lagförslaget också text som förklarar, motiverar och förtydligar förslaget. Därutöver presenterade kommissionen samma dag en utvärderingsrapport över EU:s nuvarande vapendirektiv som bland annat innehåller bakgrund, synpunkter, rekommendationer och framtidsanalys.

Regeringen välkomnar en översyn av EU:s vapendirektiv. Mot bakgrund av förra årets allvarliga terrorattentat där skjutvapen kom till användning är det angeläget att EU:s regelverk om skjutvapen ses över. Regeringen anser att det är viktigt att samhällets kontroll över de allra farligaste vapnen förstärks. Redan i dag är till exempel helautomatiska vapen förbjudna i flertalet av EU:s medlemsstater.

Samtidigt är jag och regeringen tveksamma till vissa andra delar av kommissionens förslag. Det rör till exempel tidsbegränsade licenser och obligatoriska läkarkontroller. Det behövs en flexibilitet så att varje inskränkande åtgärd motiveras av en verklig säkerhetshöjning. Vissa förslag bör därför, om de genomförs, endast gälla för vissa särskilt farliga vapentyper. På det sättet undviks ett betungande regelverk för tillståndshavare vars innehav bedöms utgöra en lägre risk. Även för de frivilliga försvarsorganisationerna bör ett onödigt betungande regelverk undvikas.

Jag har träffat företrädare för jakt- och skytteföreningar för att lyssna till deras synpunkter. Förslaget har också remitterats. Regeringen är angelägen om att berörda parter får möjlighet att komma till tals.

Anf. 2 STEN BERGHEDEN (M):

Herr talman! Jag vill tacka ministern för svaret.

Inledningsvis vill jag säga att det finns en stor oro i Skyttesverige och Jaktsverige i dag, med tanke på det nya förslaget om vapendirektiv. Många är i behov av sina vapen för att kunna sköta sina träningar, tävlingar, viltvården och övrigt i Sverige. Det är viktigt att detta hanteras på ett bra sätt. Problemet med de vapen som EU jagar i dag är egentligen att det är olagliga vapen, ofta från krigshärdar och annat, som används runt om i Europa.

Sveriges skyttar och jägare har bred utbildning, såväl teoretisk som praktisk. Man ska avlägga och klara proven, och man ska uppnå vissa resultat för att få skaffa och äga ett vapen. Vi har en säker och trygg vapenförvaring. Det provas också om vi är lämpliga att ha vapen och inneha licens. Det är få vapen från skyttar och jägare som hamnar i fel händer och som används vid brott.

Terroristbrott i Europa har egentligen ingenting med Sveriges jägare eller sportskyttar att göra. Vid terroristbrotten är det nästan uteslutande olagliga vapen från forna krigshärdar eller vapen som har smugglats in i Europa som har använts.

I sin iver att lösa terrorismen i Europa har kommissionen gjort ett hastverk och lagt fram ett förslag med vilket man inte löser problemen med de olagliga krigsvapnen. Förslaget riktar i stället in sig på och slår blint mot sportskyttar och jägare. Det är självklart helt oacceptabelt. Att lägga fram förslag som slår så fel och helt missar målet är inte att ta ansvar för själva problemet. Det görs inte heller en konsekvensanalys av förslaget, vilket leder till att man helt tappat förtroende för det förslag som har tagits fram. Detta syns inte minst i de remissvar som nu har kommit in, efter den 7 januari.

De flesta remissinstanser pekar tydligt på att förslaget inte är genomtänkt. Förslaget kommer inte att leda till att man klarar av att komma till rätta med själva problemet med de olagliga vapnen. Förslaget kommer också, om det införs, att hämma utbildning och öka kostnaderna i landet.

Försvaret skriver bland annat att det skulle vara till men för totalförsvaret och krigsförbandens krigsduglighet. Man talar också om att det skulle försämra möjligheten till utbildning. Det skulle också höja kostnaderna för försvaret. Brottsförebyggande rådet, Brå, skriver i sitt remissvar att legala vapen är ytterst ovanliga i brottsliga sammanhang. Naturvårdsverket avstyrker det hela och talar om att det skulle hämma möjligheten att få till en bra viltförvaltning.

Det tas också upp att problemen med att fler kontroller och fler prövningar av licenser skulle försvåra för polisen, och öka kostnaderna också för den delen.

Angående äganderätten av vapen pekar Förvaltningsrätten på om man ska kunna återkalla dem eller inte. Och jägare och skyttar säger i stort sett helt nej till hela förslaget, utom möjligtvis någon del gällande de pluggade vapnen.

Detta pekar tydligt på att förslaget behöver göras om. Jag vet att ministern har varit kritisk till förslaget och att han ser problemen. Jag välkomnar det. Men jag får en känsla av att ministern tror att terrorismen kommer att minska om vi förbjuder vissa automatiska sportskyttevapen och halvautomatiska sportskyttevapen i Sverige. Det antyds ändå i svaret.

Jag vill gärna ha svar på om det inte är rimligt att detta dras tillbaka, att man gör en konsekvensanalys och kommer med ett nytt förslag, i stället för att man ska jobba vidare med detta.

Prot. 2015/16:53
15 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 3 BORIANA ÅBERG (M):

Herr talman! Ministern säger i sitt svar till Sten Bergheden att regeringen har remitterat förslaget samt att regeringen är angelägen om att berörda parter får komma till tals. Det låter bra. Men i praktiken var remisstiden extremt kort, från den 12 december till den 5 januari, och många dagar gick bort på grund av jul- och nyårshelgerna.

Trots den snäva tidsmarginalen var det många som svarade. Och resultatet är häpnadsväckande. Nästan alla sågar förslaget. Naturvårdsverket och Svenska Jägareförbundet är eniga i sina ställningstaganden mot förslaget, vilket torde vara unikt. Men det är visserligen inte konstigt att myndigheter och organisationer som representerar skilda intressen förenas mot ett hastigt uppkommet förslag där viljan att visa handlingskraft verkar ha vägt tyngre än förnuftet.

Min kollega, Sten Bergheden, påpekade att Försvarsmakten också är tydliga med att förslaget skulle ha negativ inverkan på totalförsvaret och förbandens krigsduglighet. Varför? Jo, i försvarets hårt nedbantade organisation finns det nämligen inte resurser för att de själva ska kunna upprätthålla spetskompetens på alla utbildningsplatser. Därför är försvaret beroende av civila skytteorganisationer vars medlemmar hjälper försvaret genom att vara instruktörer vid utbildningar och delta vid tävlingar och i annat utvecklingsarbete.

Ministern säger vidare i sitt svar att ”regeringen anser att det är viktigt att samhällets kontroll över de allra farligaste vapnen förstärks.” Vad menar ministern med de ”farligaste vapnen”? Jag menar att de allra farligaste vapnen är de illegala vapnen. Det är dessa vapen som används för terrorism och brottslighet.

Det är helt fel symbolpolitik att klämma åt laglydiga vapenägare i stället för att ta krafttag mot brottsligheten. Vad är farligast – en handgranat som en 18-åring kastar mot en polisbil eller en älgstudsare som är inlåst i säkerhetsskåp?

I fel händer kan vad som helst bli ett farligt vapen. En bil som någon kör in i en folkmassa, en kökskniv som någon viftar besinningslöst med kan bli ett farligt vapen.

Också Brottsförebyggande rådet anser att förslaget är verkningslöst eftersom det missar den stora mängd illegala vapen som finns i samhället.

Jag vill därför fråga ministern: På vilket sätt kommer ministern att beakta remissvaren?

Anf. 4 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Jag uppfattade det som att jag fick två frågor, en från Sten Bergheden och delvis en från Borian Åberg. Om jag förstod det rätt frågade Sten Bergheden: Är det inte rimligt om förslaget dras tillbaka och revideras? På den frågan är svaret enkelt: Ja, det är rimligt. Den uppfattningen har jag också personligen framfört till ansvarig kommissionär, Dimitris Avramopoulos. Jag hoppas att det också blir resultatet.

Borian Åberg frågade: Vad är ett farligt vapen? Ett farligt vapen är ett vapen som har hög kapacitet, hög utgångshastighet och som av egen kraft

kan skjuta många skott utan mantelrörelse. Det är ett farligt vapen. Sedan är det en fallande skala ned till köksknivar och stenar. Det är väldigt stor skillnad mellan en AK5:a och en kökskniv om man ska utföra ett terrordåd.

Herr talman! Med detta sagt om att vi delar kritiken av delar av EU:s vapendirektiv måste jag ändå fråga Boriana Åberg och Sten Bergheden: Har ni inte sett vad som har hänt i Europa? Har ni inte sett vilka vapen som har använts vid terrordåden? Vid dåden i Frankrike användes lagliga, deaktiverade vapen som hade reaktiverats. Sådana vapen användes vid dåden mot Charlie Hebdo, Hyper Cacher och Bataclan där konsertbesökare avrättades. Det var lagliga vapen, köpta i butik i Tyskland respektive Frankrike, samt lagliga vapen inköpta i Tjeckien och Slovakien som sedan hade reaktiverats.

Mangs i Malmö använde lagliga vapen som han hade licens för. Breivik – den värsta terroristen i Skandinavien sedan andra världskriget – hade ett halvautomatiskt jaktvapen som han hade licens för. Den typen av farliga vapen måste bort från EU:s gator. Därför får vi inte bara prata om de olägenheter som drabbar svenska jägare genom det här förslaget. Vi måste också se verkligheten som den är och komma till rätta med dessa vapentyper.

Anf. 5 STEN BERGHEDEN (M):

Herr talman! Tack för svaret! Jag tycker att det är bra om kommissionen drar tillbaka och reviderar detta förslag. Framför allt vore det bra om man konsekvensbeskriver förslagen i fortsättningen innan man lämnar över till länder att ta ställning till förslag som slår så fel och inte är helt genomtänkta.

Ministern ställde frågor till oss. Gör man om ett pluggat vapen, borrar ur det och fixar till det så att det går att använda är det ett olagligt vapen. Det är inga vapen som sportskytteföreningar, jägare eller samlare använder. När det handlar om att förbjuda vapen som inte har pluggats på rätt sätt eller pluggats så dåligt att de går att återställa igen till brukligt skick håller jag med ministern. När man pluggar vapen måste det göras på ett sådant sätt att det blir så pass besvärligt att återställa vapnen att det hela omöjliggörs.

När det gäller Mangs i Malmö och Breivik kan vi inte förbjuda sportskyttar, jägare och andra att använda de vapen som är bäst lämpade för sportskytte eller jakt bara för att det finns några enskilda människor som fullständigt tippas över. Dessa personer hade skaffat vilket olagligt vapen som helst för sin brottsliga gärning. Breivik planerade sitt dåd i över ett år. Han hade säkert sett till att ordna ett olagligt vapen för att kunna utföra de dåd som han hade planerat. Det kan inte drabba Sveriges jägare och Sveriges sportskyttar att det finns riktiga knäppgökar runt om i delar av världen.

Herr talman! Jag vill ta upp en annan sak som handlar om sportskytteverksamheten. Skulle man begränsa den till att inte omfatta helautomatiska eller halvautomatiska vapen skulle det påverka skytteföreningarnas verksamhet oerhört hårt. Det skulle i sin tur drabba den utbildning som säkerhetspersonal måste genomgå, alltså livvakter, poliser och försvaret som måste kunna träna skytte. Skytteföreningarna gör ett stort arbete för att hålla i gång en viss form av infrastruktur som bidrar till att hålla beredskapen i övriga samhället på toppnivå.

Skulle denna utveckling hämmas förvinner skytteföreningarna, och det ökar kostnaderna för försvaret, polisen och annat om de själva måste hålla i gång denna verksamhet. Man ska vara medveten om att halvautomatiska och helautomatiska vapen används just för utbildning, träning och tävlingar. Användningen av dessa vapen i Sverige är ingen risk eftersom de är under bra kontroll. Det är inte sådana vapen som används vid terrordåd.

I stället borde man titta mer på vad man kan göra i Europa. Det finns i dag en hel del krigsvapen undan gömda efter de olika krigshärdarna. Man borde kanske fundera på någon form av vapenamneste i Europa för att kunna samla in vapnen. Kanske kunde man införa en skrotningspremie så att de människor som innehar vapnen kan få en möjlighet att lämna ifrån sig dem. Man borde ha hårdare gränskontroller, utbyte av information och brottsbekämpning mellan de olika länderna för att komma åt de stora ligorna och de som förbereder terrorbrott. Det borde också finnas fler poliser ute på vägarna.

Anf. 6 BORIANA ÅBERG (M):

Herr talman! Sten Bergheden tog upp en hel del av det som jag själv hade tänkt att svara ministern.

Breivik använde ett vapen som är förbjudet i Sverige. Dessutom använde han gödsel för att framställa den bomb som tog livet av nio personer i regeringskvarteren. Därför är det fel att generalisera. Som jag sa tidigare kan vad som helst bli ett farligt vapen i fel händer.

Jag tycker fortfarande att det är olyckligt att regeringen köper kommissionens argumentation, att det är genom inskränkningar av reglerna för de laglydiga vapenägarna som man bekämpar terrorism. Det får vara slut på symbolpolitik som ersättning för lösningar på de verkliga problemen med illegala vapen och explosiva medel.

När jag förberedde mig inför den här debatten kollade jag lite på utländska hemsidor, bland annat på bulgariska sidor eftersom Bulgarien tillverkade vapen under kommunisttiden. Där står det att finna att man utan alltför stor ansträngning kan köpa en kalasjnikov, även känd som AK47:a, på svarta marknaden för en summa motsvarande mellan 500 och 1 000 svenska kronor. Det är helt förkastligt, och det är dit som kommissionens ansträngningar måste riktas.

Herr talman! Den avslutande frågan i Sten Berghedens interpellation kan i princip besvaras med ja eller nej. Den lyder: Anser statsrådet att det behövs hårdare regler för Sveriges jägare, sportskyttar och samlare? Svara gärna med ett ja eller nej, Anders Ygeman!

Anf. 7 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Jag önskar att världen vore så enkel att man kunde svara ja eller nej på varje fråga, att det handlar antingen om legala vapen eller illegala vapen som ligger bakom terrorattacker. Men så enkelt är det inte.

När det gäller samlare tror jag att det behövs hårdare regler. De regler som finns i EU om deaktivering av vapen är för svaga och gör att vapnen lätt kan reaktiveras och användas vid terrordåd. Om det är en inskränkning av samlarnas möjlighet att samla vapen, ja, då är jag för det. Jag vill inte se fler terrordåd med deaktiverade vapen som har reaktiverats. Det är ett klart och enkelt svar.

I övrigt menar jag att den vapenhantering vi har i Sverige är ett bra föredöme för Europeiska unionen, både när det gäller vilka vapentyper som tillåts och inte tillåts i Sverige och när det gäller exempelvis förvaring av vapen, där jag tycker att EU-länderna har mycket att lära av Sverige.

Jag kan bli lite orolig över ert lättsinne inför vapnen. Jag tror inte att ni är representativa för Moderata samlingspartiet. Borian Åberg säger att vad som helst kan bli ett farligt vapen. Sten Bergheden säger att man hade skaffat vapen ändå. Detta lättsinne inför vapnen har vi inte råd med. Vi måste minska tillgången på farliga vapen. Annars kommer vi att se fler händelser av den typ som vi sett runt om i världen. Och vi kommer tyvärr att öka risken för att de händer i Sverige. Därför måste man föra en seriös debatt om vapnen.

Även om jag har bett kommissionen att revidera sitt förslag för att det på flera punkter är så bristfälligt finns det också väldigt bra delar i förslaget. Det handlar om stiftade vapen, deaktiverade vapen. Det handlar om spårning och märkning av vapen, som gör att vi kan hålla kontroll på dem. Där har EU tidigare försvagat svensk lagstiftning.

Kanske bör vi också, i motsats till vad Sten Bergheden säger, fundera på om det inte är rimligt att förbjuda de helautomatiska vapnen, vilket man gjort i 25 av EU:s medlemsländer. Finns det verkligen tillräckligt starka skäl för att de ska vara lagliga i Sverige men förbjudna i England, Danmark, Tyskland och så vidare? Där är jag nog beredd att fundera på om vi inte borde gå EU-kommissionen till mötes. Men när det gäller läkarintygen samt tidsbegränsningen och avgränsningen av halvautomatiska vapen menar jag att kommissionens förslag är så bristfälligt att det bör arbetas om.

Anf. 8 STEN BERGHEDEN (M):

Herr talman! Jag tackar ministern. Om man sätter ett vapen i händerna på fel person eller om han får tag i ett vapen på annat sätt är det detta som är problemet, inte vapnet i sig. Vi har en mängd vapen inom Försvarsmakten och på många andra håll. Och vapen tillverkas faktiskt, hör och häpna, fortfarande kontinuerligt. På så sätt skaffar vi ännu fler vapen till den här världen.

Det kommer därför alltid att finnas tillgång till vapen. Det vi kan komma åt handlar om förvaringen, kraven på de personer som ska få licenser att använda vapnen samt straffen för dem som förvarar eller använder vapen olagligt. Det är det vi behöver jobba med för att minska den olagliga vapenarsenal som finns och som vi inte har kontroll över. Jag var inne på det när vi pratade om att utlysa en vapenamneste eller liknande i Europa för att kunna få in de vapen som folk kanske har på olika ställen runt om i Europa.

Herr talman! När det gäller begränsningar för de här farliga vapnen tar ministern upp att det är antalet som måste ned. Jag tror inte det. Det är hanteringen, förvaringen och straffen för dem som använder dem fel som vi ska komma åt.

Om vi skulle ta bort de halvautomatiska eller helautomatiska vapnen här i Sverige, skulle det hjälpa till att begränsa terrorismen i Europa? Svaret är nej. Vi vet redan i dag att de här vapnen inte har använts vid terrorbrotten i Europa. Dessa vapen används av våra sportskyttar och våra jägare. De förvaras i säkra vapenskåp och används vid tävling och träning.

Anf. 9 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Jag tror att användningen av helautomatiska vapen vid jakt i Sverige är väldigt begränsad, minst sagt.

Jag hoppas att vi kommer att nå en bred enighet i Sveriges riksdag om vår syn på vapendirektivet. Vi får väl se. Jag har uppfattat det som att vi har en bred enighet om de kritiska punkter som jag har fört fram och att vi är eniga om att förslaget bör arbetas om. Jag hoppas att vi också kommer att kunna nå en bred enighet om att förbjuda de helautomatiska vapnen om det kommer att krävas för att kommissionen ska arbeta om sitt förslag. Jag är inte beredd att offra Sveriges jägare och sportskyttar för att ett litet fåtal ska få ha kvar sina helautomatiska vapen.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2015/16:53
15 januari

*Svar på
interpellationer*

§ 3 Svar på interpellation 2015/16:256 om nedlagda utredningar trots DNA-bevis

Anf. 10 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Beatrice Ask har frågat mig vilka åtgärder som har vidtagits eller planeras att vidtas för att säkerställa att polisen använder DNA-tekniken i den brottsutredande verksamheten.

DNA-teknikens utveckling har inneburit stora framsteg för rättsväsendets möjligheter att klara upp brott. Självfallet måste polisen utnyttja möjligheterna som detta verktyg ger, både när det gäller att inhämta DNA-material och när det handlar om att använda resultatet av analyserna av materialet. I stor utsträckning gör polisen också det, men man kan bli ännu bättre.

Polismyndighetens egna uppföljningar visar att det finns stora variationer inom och mellan polisregionerna i hur träffrapporter hanteras, trots att det finns rutiner inom myndigheten för detta. Under 2016 kommer Polismyndigheten därför att införa en ny och tydligare rutin på området. Därmed kommer DNA-träffar att hanteras på ett mer enhetligt och systematiskt sätt. Det gäller även träffrapporter från fingeravtrycksregistret. Polismyndigheten kommer också att höja ambitionsnivån när det gäller DNA-provtagning på brottsmisstänkta personer. Regelbundna uppföljningar av hur många prov som tas kommer att göras på såväl nationell som regional nivå.

Sammanfattningsvis pågår således ett arbete för att säkerställa en bättre handläggning av såväl DNA-prov som träffrapporter från DNA-registren. Parallellt med detta bygger varje polisregion upp en brottsamordningsfunktion för operativ brottsanalys och forensisk analys, vilket syftar till att öka möjligheterna att identifiera seriebrottslighet. Dessa åtgärder är viktiga för att öka brottsupplärningen, och jag kommer att följa Polismyndighetens insatser på området.

Anf. 11 BEATRICE ASK (M):

Herr talman! För tio år sedan, när möjligheten att ta DNA-prov av misstänkta personer utvidgades av oss här i riksdagen, konstaterades att detta kunde få betydande positiva konsekvenser, främst i form av ökad

brottsupplärning och minskat lidande för brottsoffer. Sedan dess har en hel del hänt. I dag kan DNA-resultat också provas över nationsgränserna. Sverige har kopplat in sig på flera länder, vilket kan ge väldigt goda resultat. Det är bra.

Men ett framgångsrikt arbete kräver dels att man tar DNA-prov och gör ordentliga brottsplatsundersökningar, dels att man när man får träff tar reda på vad det kan leda till i en brottsutredning. Tyvärr har Dagens Nyheter i en granskning visat att polisen inte ens följer upp träffar systematiskt; brott förblir helt ouppklarat, trots att man fått en DNA-träff. Vad värre är meddelar Nationellt forensiskt centrum att man är väldigt dålig på att ta nya DNA-prov och förnya innehållet i våra register, som därmed blir mer och mer innehållslösa. Vi fick en topp för några år sedan, då det vidtogs särskilda åtgärder, men det är lite pinsamt att Polismyndigheten efter tio år fortfarande inte har sjösatt de här rutinerna. Det har tagits initiativ av och till, men absolut för lite.

För ett år sedan frågade jag inrikesministern vad han tänkte göra åt de här problemen. Då var beskedet att inrikesministern inte tyckte att det fanns behov av särskilda åtgärder. Jag är därför både glad och överraskad över att vi nu får beskedet att Polismyndigheten under det här året kommer att införa bättre rutiner och ta tag i de här frågorna. Jag tycker att det är klokt.

Det jag undrar är naturligtvis hur ministern kommer att säkerställa att det som krävs verkligen kommer på plats. Det är oerhört viktigt att säkerställa att Polismyndigheten och alla som arbetar inom polisen tar till sig ny metodik. Det är ingen mening med att vi genom lagstiftning och annat plockar fram nya möjligheter om de sedan inte används. Det värsta är att det gång efter gång kommit exempel på ärenden rörande allvarliga brott där det uppenbarligen funnits underlag för att klara upp brotten och komma åt förövarna men där man inte gjort något. Jag tror att förtroendet för myndigheterna och rättsväsendet står och faller med att människor känner att man gör vad man kan för att klara upp brott. Det vore därför intressant att höra hur inrikesministern nu kommer att följa upp det som Polismyndigheten uppenbarligen ska göra under detta år.

Vi kan inte ha en situation där vi får allt sämre underlag i våra egna register och där det egentligen bara blir plakatpolitik när vi kopplar upp oss mot andra länder därför att vi har föråldrade uppgifter i våra system eftersom förövare inte har matats in trots att de förmodligen redan har varit i kontakt med polisen.

Den gränsöverskridande kriminaliteten blir alltmer uppenbar. Inte minst när det gäller bostadsinbrott på landsbygden och en hel del andra brott är det just genom denna teknik som vi har möjligheter att komma åt det hela. Vi har ligor som reser genom landet väldigt snabbt, över nationsgränserna och rör sig runt i Europa.

Det är skälet till att EU har gjort dessa möjligheter och att vi har kopplat upp oss. Men det står och faller med basarbetet och kärnuppgifterna inom svensk polis för vårt vidkommande. Där tror jag att vi måste ha en tydlig uppföljning.

(Applåder)

Anf. 12 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Beatrice Ask har naturligtvis helt rätt när det gäller både vikten av att koppla upp sig mot andra länder och att ha ett bra utbyte. Då krävs det att Polismyndigheten när man får en träff i ett annat land klarar att följa upp den och att koppla den till den aktuella utredningen.

Det är inte alltid en träff betyder att man kan gå vidare med ärendet. Det kan vara så att den inte går att använda och att det ändå inte går att komma vidare i utredningen trots att man har en träff. Men självklart ska alla spår följas upp.

Om du har en misstänkt gärningsman ska den självklart topsas för att det ska kunna läggas till i DNA-registret. Det ska också läggas till att det även ska tas fingeravtryck. Framför allt när det gäller fingeravtryck har vi sett en vikande trend. Man tycker att det räcker med att topsa.

Kanske är det så att det har funnits alltför tidsödande och krångliga rutiner för att ta fingeravtryck vilket har gjort att man har valt bort det när man har haft möjligheten att topsa. Men både topsning och fingeravtryck måste göras av polisen så att vi har ett aktuellt och brett register att dra nytta av. I det håller jag helt med Beatrice Ask.

Beatrice Ask frågar mig vad jag ska göra för att säkerställa att det som polisen nu säger sig göra också blir gjort i verkligheten. Jag tänker göra två saker. Jag tänker ta upp det på nationell nivå i de dialoger vi har på regelbunden basis med polisledningen så att de kontinuerligt får redovisa till mig hur det går. Jag tänker också ta upp det när jag reser i landet och träffar polischefer i polisregioner och polisområden runt om så att de känner att det finns ett tryck så att det blir verklighet och att man följer upp de beslut som man gemensamt har fattat.

Förhoppningsvis leder det till att det kommer att topsas fler, att fler ledtrådar följs upp och att fler misstänkta kan gripas och lagföras.

Anf. 13 BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Tack för det. Det var faktiskt ett nytt besked att inrikesministern tänker följa upp det hela. Det har funnits en tid, vilket framkom inte minst under den förra interpellationsdebatten, där jag hade en känsla av att inrikesministern höll saker ifrån sig.

Jag tror att det är alldeles nödvändigt att till polisledningen ställa frågan om på vilket sätt man genomför sina rutiner, hur man löser kärnuppgifterna och vilka resultat man får. Självklart ska vi när vi är ute i Polismyndigheten och möter poliser i olika sammanhang ställa relevanta frågor.

Ibland är det så att blanketter är besvärliga, att man tycker att man inte har de grejer man behöver eller att det är något annat som är ursäkten för att man inte gör det som måste göras. Då kan det vara bra att följa upp det som behövs.

Vi måste få rutin på att topsa och att få in det i det svenska DNA-registret och också svara på träffar. Vi är alla medvetna om att inte varje träff betyder att vi har en förövare. Men det är otillständigt när man inte använder möjligheten.

Jag är också glad och nöjd med att inrikesministern tar upp detta med fingeravtryck. Det är samma elände här. Det är en gammal teknik som har funnits under väldigt lång tid och som är genuint bra.

Prot. 2015/16:53

15 januari

*Svar på
interpellationer*

Det är för mig obegripligt att polisen har glömt bort hur man ska hantera det. Den är nämligen inte särskilt tekniskt svår. Jag ska inte försöka beskriva hur man gör, men jag har till och med gjort det själv. Sedan är granskningen besvärligare. Men med datateknik och annat i dag går det mycket snabbare. Till det kommer skospår och fotspår.

Sådana basverksamheter när det gäller brottsplatsundersökning är A och O för att få ett underlag i brottsutredningar och kunna klara upp brott. Det är viktigt att följa upp också detta. Det är utmärkt om polisledningen får signaler från regeringen om att den förväntar sig att man har tydliga regelverk och tydliga regler för hur man använder baskunskaperna. Det är vad jag förstår grundkursen i polisutbildning att kunna säkerställa olika typer av bevis när man gör en brottsplatsundersökning.

Det får inte vara så att man glider förbi det. Då blir det skälet till att vi inte får utslag i domstol. Det är väldigt allvarligt. Vi har i dag problem med väldigt många brott därför att kriminaliteten rör sig över gränserna och det går väldigt snabbt. Då är den här typen av bevestagning och hantering central för att det ska fungera.

Det var ett bra besked att inrikesministern nu på nationell nivå för den dialogen återkommande, utgår jag från, och att man också kommer att påpeka det i olika sammanhang. Justitieutskottet gör sina resor och kommer nu att besöka varje polisregion. Jag kan försäkra att detta är en fråga vi kommer att ställa: Hur arbetar man för att säkerställa att polisen i respektive region gör grundkursen när det gäller brottsbekämpning?

Det är helt nödvändigt att vi inte låter polisorganisationen skylla på förändringar i sin egen organisation för tillkortakommanden när det gäller kärnuppgiften för svensk polis. Det är ett bra besked vi får här i dag. Jag kommer att följa upp det om ett år igen och säkerställa att det har gett lite resultat. Jag tror att med användning av modern DNA-teknik skulle fler mängdbrott som drabbar människor i deras vardag kunna klaras ut.

Anf. 14 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Det är glädjande med enigheten över gränserna. Det är väldigt bra att justitieutskottet ställer samma frågor som jag gör. Det stärker naturligtvis kraften i budskapet.

Om jag skulle tipsa om en fråga till att ställa att ute i polisregionerna, som egentligen inte har med detta att göra, är det: På vilket sätt är arbetet mot våld mot kvinnor och våldtäkt organiserat här, och hur skiljer det sig från annan grov våldsbrottslighet? Vi har sett att det tyvärr skiljer ganska mycket i hur man utreder mord och hur man utreder grova våldtäkter. Det är en annan sådan sak som jag alltid frågar när jag är ute som jag vore glad om även ledamöter i justitieutskottet kunde ställa en fråga om.

När vi ändå har talartid över vill jag nämna en sak som regeringen har gjort som har gått lite under radarn men som jag tror kommer att vara effektiv när det gäller inbrott, inbrottsturnéer och gränsöverskridande brottslighet. Det är det krav på id-kontroller i färjetrafiken som regeringen har infört. Tidigare har det varit så att man har haft krav på passagerarlistor på rederierna men inte på identitetskontroll. Det har gjort att vi har haft passagerarlistor från Litauen där det stått Knatte, Fnatte och Tjatte i stället för de riktiga namnen.

Med identitetskrav och passagerarlistor får polisen en helt annan möjlighet att kontrollera vem som reser in och ut i Sverige. Samma sak för tullen. De kan också göra slagningar mot fordon och personer och se om de är efterlysta, har rätt att åka in i landet etcetera. På det sättet tror jag att polisen kan göra livet betydligt besvärligare för de inbrotts- och stöldligor som kommer från andra länder och vill försöka pröva sin lycka i Sverige.

Vi måste gå vidare och se vad vi kan göra för att ytterligare hindra utförseln av varor om vi ändå lyckas få in någon liga som har stulit någonting så att vi kan stoppa dem innan de kan lämna landet med bilen, traktorn, dieseln eller vad det nu än är. Även här tror jag att vi har en betydande samsyn mellan partierna i Sveriges riksdag.

Anf. 15 BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Det finns en samsyn om att detta är en bra teknik och att det finns mycket som måste göras. Det finns nya möjligheter att förhindra denna kringresande kriminalitet. Det som ändå är uppgiften för oppositionen är naturligtvis att säkerställa att regeringen gör vad den kan för att detta också kommer till användning. Vi kan ha hur fiffiga system som helst, men om våra poliser inte tar DNA och fingeravtryck och kollar om det finns skospår och annat blir det inte mycket verkstad. Det är ett problem.

Jag delar uppfattningen att sexualbrotten är oerhört centrala och att det finns mycket att fråga om dem. Låt mig då bara säga att även här är DNA otroligt centralt. Det var ett av de ärenden som blev förändrat tack vare att Dagens Nyheter lyfte upp de brister i rutiner som polisen har. Man hade ett våldtäktsärende där det fanns en DNA-träff, och man hade inte gjort någonting för att följa upp det hela. Nu hanteras, såvitt jag förstår, ärendet i rättsväsendet i ordnad form igen därför att man vaknade till och lyfte på arkivet när man insåg att detta blev uppmärksammat.

DNA gäller alltså även sexualbrott. Det är otroligt centralt för att klara upp vissa sexualbrott att ha denna typ av bevisning. Vi har sett i domstolarna att man många gånger har höjt ribban och att det ofta krävs denna typ av teknisk bevisning för att få en fällande dom. Då är vi tillbaka till att rutinerna att ta DNA, att sköta sina register och att reagera på träff är A och O.

Jag kommer att följa upp detta noga och se på vilket sätt den nya Polismyndigheten inför dessa nya rutiner och följer upp dem och vilka resultat det ger. Vi måste öka brottsuppleringen i alla möjliga olika ärenden.

Anf. 16 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Jag kan bara välkomna att oppositionen tar sin roll på allvar. Jag tror att en aktiv opposition som ifrågasätter och ligger på leder till att regeringen gör ett bättre jobb.

Jag hoppas att vi någon gång till sommaren eller efter sommaren kan ha en ny interpellationsdebatt och att jag då inte blir svaret skyldig, utan att de åtgärder som har vidtagits också har lett till ökad effekt.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 4 Svar på interpellation 2015/16:268 om beslutsrationalitet

Anf. 17 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Stig Henriksson har frågat mig om jag delar den historiebeskrivning avseende Försvarsmaktens flygskola (FlygS) som Henriksson återger i interpellationen. Vidare har Stig Henriksson frågat mig om det görs några analyser i efterhand för att utröna orsakerna till den här typen av till synes irrationella och kortsiktiga beslut och om det görs efterkalkyler för att beräkna kostnader mot tänkt besparing alternativt effektivitetshöjning. Han har också frågat mig vilka slutsatser som i så fall har dragits av sådana erfarenheter samt hur det säkras upp att slutsatserna tillämpas i kommande förändringsarbete.

Vad gäller exemplet med Försvarsmaktens flygskola delar jag i allt väsentligt Stig Henrikssons historiebeskrivning. Jag kan konstatera att det är flera regeringar som bär ansvar för de olika beslut som har fattats avseende Försvarsmaktens flygskola under årens lopp. Eftersom Försvarsmaktens grundorganisation är riksdagsbunden är det också flera olika riksdagsmajoriteter som delar på detta ansvar. Att söka skulden till dessa beslut är emellertid knappast konstruktivt i dagens läge. Av den anledningen har jag inte heller sett det som fruktbart eller nödvändigt att i efterhand söka kostnadsberäkna eller på annat sätt analysera alla de beslut som har fattats av tidigare regeringar. I stället har denna regering valt att med brett politiskt stöd fokusera på att öka den operativa förmågan hos våra krigsförband och säkerställa den samlade förmågan i totalförsvaret. I detta syfte har försvarsanslagen höjts.

Självfallet försöker vi undvika att upprepa tidigare misstag. En viktig lärdom är att utgå från en realistisk bild av dagens situation både vad gäller läget i Försvarsmakten och vad gäller den säkerhetspolitiska utvecklingen. Några mer omfattande grundorganisatoriska förändringar har inte gjorts sedan 2004 års försvarsbeslut. Inga nya grundorganisatoriska förändringar är i dag planerade. Regeringens ambition är att genom en tydlig prioritering av krigsförbandens krigsduglighet och den samlade operativa förmågan säkerställa att strategiska och hållbara politiska beslut fattas.

En annan lärdom är att fokusera på den operativa förmågan i närtid och att inte förlora oss i en planering som ligger decennier fram i tiden. Självfallet måste vi ofta fatta beslut som följer oss många år framåt, men vi får inte bygga besluten enbart på en rationalitet som uppstår i en avlägsen framtid. Exempel på detta kan vara kostnadsbesparingar som uppnås först långt fram i tiden.

Situationen i vår omvärld är osäker och kan förändras snabbt. Det är därför avgörande att rikta fokus mot att under de kommande fem åren öka den operativa förmågan hos krigsförband och säkerställa den samlade förmågan i det svenska totalförsvaret.

Anf. 18 STIG HENRIKSSON (V):

Herr talman! Tack för svaret, försvarsministern! Jag har ställt några frågor med turerna kring Flygskolan som exempel. Det är alltså en verksamhet som under ett par år och till stora kostnader flyttades från Ljungbyhed till Ängelholm till Uppsala för att till slut – om uttrycket tillåts – landa i Linköping.

Med Flygskolan som exempel har jag ställt fem frågor.

Delar försvarsministern, i allt väsentligt, historieberivningen? Det gläder mig att försvarsministern gör så.

Min andra fråga är: Görs det några analyser i efterhand för att utröna orsakerna till den här typen av till synes irrationella och kortsiktiga beslut? Såvitt jag begriper är svaret på denna fråga ett nej. Det beklagar jag.

Görs några efterkalkyler för att beräkna om utfallet blev det som var tänkt vad gäller besparingar eller effektivitetshöjningar? Även där är svaret alltså nej.

När man ska ställa den fråga som jag har angående vilka slutsatser man drar blir den springande punkten följaktligen att om man svarar nej på frågan om analyser eller efterkalkyler är det inte heller så lätt att dra några lärdomar av det man har gjort. Det gäller oavsett om det handlar om andra regeringar eller riksdagsmajoriteter, för det som är gjort är gjort.

Då stupar naturligtvis också den femte frågan: Hur säkrar man att slutsatserna tillämpas i kommande förändringsarbete? Förändringar av olika slag tror jag att vi alla kommer att få leva med.

Man kan spekulera lite grann i vad sådant här skulle kunna bero på. Som relativ nykomling i den här branschen tycker jag att det vore intressant att få veta om detta primärt är ett resultat av politisk detaljstyrning kryddat med för försvaret ovidkommande regionalpolitiska hänsyn. Är det grunden till denna typ av beslutskedjor? Eller är det själva myndigheten som är tafflig och obeslutsam och reagerar på det här sättet? Eller är det kanske hart när omöjligt att undvika sådant här i en tid av snabba och raskt på varandra följande förändringar och neddragningar? Det kanske i så fall inte är något större fel begånget.

Detta är dock inte – det vill jag betona – ett försök att hitta någon att lägga skulden på, syndabocken. Det handlar om att analysera för att undvika en del fällor framdeles och således klara uppgiften bättre den nästa gång som ändå alltid kommer att komma.

Tror inte försvarsministern att detta skulle kunna vara värdefullt?

Anf. 19 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Försvarsmakten och det som sker när det gäller olika typer av förändringsarbeten granskas också via Riksrevisionen. Man kommer kontinuerligt med olika typer av rapporter. Det är rapporter som utskottet har att informera sig om. Med utgångspunkt från detta kan man i olika sammanhang göra olika ageranden.

När jag var ordförande i utskottet vet jag att jag vid ett antal tillfällen utifrån redovisningar som kom revisionsvägen tog initiativ till diskussioner med regeringen. Det handlade då kanske om mer aktuella saker än hela historien bakom Flygskolans verksamhet, vilken jag tror i dag totalt sett omfattar ca 100 år. Jag förstår att Stig Henriksson inte söker vare sig skuldförhållanden eller syndabocker.

För regeringens politik och för mig som försvarsminister har det här första året i väldigt hög utsträckning präglats av frågan om hur vi ska se på tillvaron framåt – hur går vi framåt? Utifrån senare års erfarenheter av och debatter om omorganisation, byråkrati och olika typer av administrativa problemställningar inom ramen för Försvarsmakten har vi i den överenskommelse vi nu har gjort brett mellan partierna valt att koncentrera oss på en huvuduppgift, nämligen hur vi ökar den operativa militära förmågan.

Hur höjer vi den nivån med tanke på omvärldsläget? Där har riksdagen också möjliggjort en utökad ekonomisk ram som innebär investeringar i en lång rad olika vapensystem. Prioriteringen har alltså legat på framtiden och kanske mindre på att ägna kraft åt det som har varit.

Jag tror att i varje givet läge, om man ska göra olika typer av omorganisationer i framtiden inom Försvarsmakten, startar man på den punkt där vi befinner oss i dag. I varje sådant givet läge finns det kanske anledning att också titta på hur historien har varit i sammanhanget och utifrån det dra slutsatser.

Förhållandet att vi från departementssidan nu inte gör någon total analys av exempelvis Flygskolan, för jag noterar ju att Stig Henriksson säger att det är ett exempel, innebär alltså inte att man inte i ett förändringsarbete kan tillvarata eventuella historiska erfarenheter och synpunkter.

Anf. 20 STIG HENRIKSSON (V):

Herr talman! Jag tycker att det är intressant att försvarsministern nämner Riksrevisionens rapporter, för även jag har tagit del av ett antal sådana. Där konstaterar man någonstans att Försvarsmakten är den mest detaljstyrda myndigheten som finns enligt deras bedömning.

Jag tror att det i sig ibland kan vara förklaringen till en del i mitt tycke lite märkliga beslut som fattas. Men det kan som sagt finnas många andra anledningar, och jag tycker att det är viktigt att titta på de här sakerna för att komma framåt.

Jag förstår mycket väl att det finns väldigt mycket att göra med det nya försvarsinriktningsbeslutet som är taget. Jag tror att det var en gammal ÖB, Owe Wiktorin, som någon gång uttryckte det så här: Jag tittar inte i backspiegeln, för jag ska ändå inte åt det hållet.

Det låter väl bra att säga, men samtidigt riskerar man ju att kanske inte lära sig av det som har hänt.

Inte minst i en period när man satsar resurser är min erfarenhet att de verksamheter som är hårt hållna ekonomiskt och kanske måste dra ned ägnar mycket större kraft åt att försöka hitta ställen där det gör minst ont. I de verksamheter där man får utökade resurser är risken erfarenhetsmässigt större att man inte alltid fattar de klokaste besluten.

Jag förstår försvarsministerns inriktning att titta framåt eftersom det finns väldigt mycket att göra. Jag har stor respekt för detta, men jag tycker återigen att det är av historien vi kan lära. Framtiden, det är prognoser.

Anf. 21 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! I Sälen tog jag upp lite av det som Stig Henriksson talade om, fast på ett annat sätt. Jag sa i mitt anförande på Folk och Försvars konferens att en viktig erfarenhet för framtida försvarspolitik kan vara att ta till sig att det går snabbt att radera, men det tar lång tid att bygga upp.

Det är en generell erfarenhet som man kanske måste göra. Försvarsmakten har förändrats oerhört sedan kalla kriget, och det kanske i många stycken har varit rimligt och rätt. Men det är också så att många förmågor har blivit väldigt smala, och när vi nu börjar titta på verksamheten och måste investera i framtiden ser vi hur lång tid en återhämtning tar. Det är liksom inte gjort över en natt. Det är stora pengar, det är utbildningar som ska genomföras och det är övningsverksamhet som gång på gång ska genomföras för att det hela ska fås att fungera.

Mer av en grundläggande stabilitet i den långsiktiga planeringen av Försvarsmakten tror jag därför är en väldigt viktig erfarenhet som man bör dra och som framtida beslutsfattare och försvarspolitiker kanske bör ha med sig. Det här handlar om att det som ser säkerhetspolitiskt bra ut ena året kan vara väldigt förmörkat nästa år, och dessa förändringar kan gå väldigt fort.

Jag tycker också, precis som Stig Henriksson, att det kan vara intressant att diskutera backspegeln från tid till annan, särskilt när man ska göra en konkret förändring på ett specifikt område. Men det kan också vara klokt att göra det generellt när vi ska diskutera hur framtidens försvarsmakt ska göra. Däremot är jag inte i dag beredd att ta några initiativ till särskilda analyser som efterfrågas i interpellationen.

När det gäller Riksrevisionens rapporter har de genom åren visat många olika saker. Det är system som har blivit dyrare än det är tänkt, och det är leveranser som inte har fallit in när de ska. Det är beräkningar när det gäller förutsättningarna för förändringsarbeten som har visat att de inte håller i konfrontationen med verkligheten. Här finns naturligtvis mycket erfarenhet som är dokumenterad och som man kan ta med sig in i framtida beslutsprocesser.

Sedan är det klart att det alltid finns en balansgång mellan vad som är den generella målstyrningen av en verksamhet och vad som är detaljstyrning. Men när det gäller exempelvis de investeringar som ska ske i olika system inom Försvarsmakten, framför allt på vapensidan, är de kopplade till resursavsättning som i sin tur är direkt kopplad till riksdagsbeslut.

Detta är en typ av beslutsprocesser som är väldigt svåra att komma undan om vi ska ha någon form av politiskt grepp över verksamheten. Det gäller på ett likartat sätt den grundläggande personalförsörjningen som oavsett hur vi vrider och vänder på det blir ett politiskt ansvar när vi ser att de heltidsanställda soldaterna hoppar av i förtid och vi har svårt att rekrytera deltidsanställda.

Då kan inte vi politiker bara säga att det måste Försvarsmakten reda ut. Vi måste också titta på personalförsörjningen i sin helhet, och det gör vi nu bland annat via en utredning som ska presenteras i augusti.

Anf. 22 STIG HENRIKSSON (V):

Herr talman! För att börja med det sista ser jag väldigt mycket fram emot den utredningens resultat, och jag hoppas att vi kommer en bit på den väg som vi har föreslagit från Vänsterpartiet med att återinföra eller återaktivera någon form av värnplikt. Det är redan på gång. Jag läste nu att det förband jag besökte i Arvidsjaur i höstas har en kull som har ryckt in, och det blir intressant att se hur det kommer att fungera.

Flygskolan är alltså ett exempel, och jag vill betona att det naturligtvis inte handlar om att återupprätta Flygskolan i Ljungbyhed med dess hundraåriga anor utan mer om att kunna se hur ett sådant här beslut fungerar. Jag har som sagt lite olika teorier. Är det detaljstyrningen? Är det brådskan som blir när flera beslut fattas med väldigt kort varsel? Är det myndigheten själv som gör det på ett lite dåligt sätt? Eller är det regionalpolitiska dragkamper som avgörs på det sättet?

Sedan håller jag helt med försvarsministern när det gäller talet i Sälen om att det är lätt att riva ned och svårt att bygga upp. Jag tror att det var

någon som uttryckte det så att det är ganska lätt att göra fisksoppa av ett akvarium, men det är väldigt svårt att gå åt andra hållet.

Anf. 23 Förvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Jag tror att vi har avhandlat det här ärendet i rätt många olika dimensioner. Vi har konstaterat att Riksrevisionen har en hel del material på olika områden som både utskottspolitikern och jag som statsråd bör ha med i bedömningarna.

Vi har också pratat om hur man bör fundera på situationen generellt: att försöka bygga en långsiktig stabilitet och inte ha tvära kast i hanteringen av Förvarsmaktens organisation och att vi måste bygga utifrån en lägesbild som uppfattas som realistisk och i takt med den tid vi nu lever i.

Med det här som grund har regeringen prioriterat att det är krigsförbandens operativa förmåga som ska säkerställas och att det handlar om att säkerställa den samlade förmågan i totalförsvaret där vi nu har startat ett arbete.

Tack för debatten!

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 5 Svar på interpellation 2015/16:281 om ett svensk-finländskt försvarsförbund

Anf. 24 Förvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Allan Widman har frågat mig om jag och regeringen är beredda att medverka till ett svensk-finländskt försvarsförbund som ges stadga genom en föregående folkomröstning.

Låt mig inleda med att betona att säkerhet byggs solidariskt tillsammans med andra. Sverige har såväl möjlighet som ansvar att påverka utvecklingen i Östersjöområdet. Genom utveckling och fördjupning av bi- och multilaterala försvarssamarbeten bidrar Sverige till att stärka säkerheten i vår region. Det skapar en förutsägbarhet, främjar fredlig utveckling och höjer tröskeln för militära incidenter och konflikter.

Det svensk-finska försvarssamarbetet är omfattande och högt prioriterat av regeringen. Sverige och Finland har en likartad säkerhetspolitisk utgångspunkt, och samarbetet mellan länderna är redan i dag omfattande. Samarbetet stärker den nationella förmågan i respektive land och skapar ökad säkerhet i närområdet. Vi har en lång tradition av att gemensamt hantera utmaningar. Regeringens bedömning är att ett ytterligare fördjupat bilateralt försvarssamarbete är av särskild vikt och har blivit än viktigare mot bakgrund av händelseutvecklingen i vårt närområde. Förvarsmakterna har gemensamt utrett möjligheter till fördjupat samarbete inom samtliga försvarsgrenar, säker kommunikation och gemensamma förband. Därutöver har tjänstemannautbyte mellan departementen inletts.

Förvarssamarbetet mellan Finland och Sverige omfattar även operativ planering och förberedelser för ett gemensamt användande av civila och militära resurser bortom fredstida förhållanden. Exempel på detta kan vara hävdandet av respektive lands territoriella integritet eller utövande av rätten till självförsvar enligt artikel 51 i FN:s stadga. Sådan planering är ett

komplement till, men skilt från, respektive lands nationella planering. Som Allan Widman påpekar innebär samarbetet en möjlighet till gemensamt agerande, men inte några utfästelser. Under förutsättning att nödvändiga politiska beslut fattas kan länderna agera gemensamt. Genom att skapa handlingsfrihet att agera gemensamt höjs tröskeln för incidenter och angrepp, vilket i sin tur bidrar till ökad stabilitet.

För att se över förutsättningar för närmare samarbete har regeringen tillsatt en utredning med uppdrag att analysera förutsättningarna enligt regeringsformen för Sverige att, under förutsättning att nödvändiga politiska beslut fattas, med militära resurser agera gemensamt med en annan stat. Uppdraget ska redovisas den 30 september 2016.

Det är värt att betona i sammanhanget att även finsk säkerhets- och försvarspolitik grundar sig på militär alliansfrihet. Formerna för försvarssamarbetet är inte endast en svensk angelägenhet utan har tagits fram tillsammans med Finland. Regeringen avser inte att förändra den svenska säkerhetspolitiska linjen och anser inte att det föreligger något behov av att genomföra en folkomröstning om ett svensk-finländskt försvarsförbund.

Anf. 25 ALLAN WIDMAN (L):

Herr talman! Jag har vid något tillfälle tidigare sagt att säkerhetspolitiskt befinner sig Sverige i en sorts ingenmansland. Å ena sidan finns ett mycket fördjupat partnerskap med Nato, som numera innebär att flygande radarstationer, så kallade Awacs, mer eller mindre regelbundet trafikerar det svenska luftrummet. Riksdagen kommer under våren, herr talman, att ta ställning till ett värdlandsavtal, som innebär möjlighet för Sverige att både ge hjälp till och ta emot hjälp från andra Natoländer.

Å andra sidan finns en regering som slår ifrån sig varje tanke på ett medlemskap i Nato. Detta har lett fram till att Sverige i dag hävdar militär alliansfrihet som saknar förtroende i omvärldens ögon. Samtidigt omfattas Sverige inte heller av Natos kollektiva säkerhet.

Till denna märkliga säkerhetspolitiska situation för ett land ska också läggas den ensidiga solidaritetsförklaring som Sverige har gjort mot delar av omvärlden, som på sina ställen har fått vissa reaktioner och på andra ställen inga reaktioner alls.

Det finns också ett stort antal bilaterala samarbeten. Den här hösten har varit intensiv för försvarsminister Peter Hultqvist. Han har fördjupat det bilaterala samarbetet med USA, med Polen och i förra veckan också med Danmark. Ovanpå detta ska också läggas den särskilda betydelse som regeringen menar att samarbetet mellan Sverige och Finland har.

Herr talman! Jag är den första att framhålla betydelsen och vikten av ett gemensamt försvar med Finland. Min farbror, gudfar och namne var en av de 8 000 svenska frivilliga soldater som under finska vinterkriget deltog i Finlands krig mot Sovjetunionen. Det räcker, herr talman, med en blick på kartan för att se de geostrategiska fördelar som ett svensk-finländskt försvarssamarbete skulle ha.

Men det är samtidigt en paradox att regeringen hela tiden upprepar, som försvarsministern just gjorde, att Sveriges militära alliansfrihet ligger fast, samtidigt som man utreder vilka möjligheter som finns att enligt regeringsformen ha ett gemensamt försvar med Finland.

Nu förtydligar sig försvarsministern med att säga att det är fråga om en möjlig försvarssallians, men den ska inte vara bindande. Det är min tro att

Prot. 2015/16:53
15 januari

Svar på
interpellationer

en sådan försvarsallians, om man nu kan kalla den för det, inte kommer att imponera på vårt grannland. Jag tror inte heller att det är någonting som Finland vill investera i på allvar. Om ett samarbete ska ha djup och betydelse måste man på förhand veta att det gäller också i händelse av krig.

Sverige är ett litet ensamt land, och vi är i starkt behov av fasta förbindelser i vår säkerhetspolitik. Regeringen satsar, såvitt jag kan bedöma, på ett stort antal lösa sådana förbindelser. När vår solidaritet framstår som vittomfattande och lättköpt blir Sveriges specifika säkerhetspolitiska betydelse allt mindre. Jag vill också hävda att det på sikt skadar vårt anseende, herr talman.

Anf. 26 STIG HENRIKSSON (V):

Herr talman! I den debattartikel som Stefan Löfven och Juha Sipilä, statsministrarna i Finland och Sverige, skrev under betonade de att de tar avstånd från ett Natomedlemskap. I stället betonar de det finsk-svenska försvarssamarbetet, som jag tycker att försvarsministern kan sträcka på sig för att ha utvecklat så snabbt och så mycket. De betonar att alliansfriheten tjänar länderna väl etcetera. Det står också kommenterat i Hufvudstadsbladet i Finland.

Vad betyder detta? Det betyder att Alliansen egentligen kan lägga ned under mandatperioden. Jag tror att alla är överens om att ett svenskt Natomedlemskap förutsätter att Sverige och Finland går i takt. Nu har man meddelat att detta inte är aktuellt. Till yttermera visso har Centerpartiet villkorat sitt stöd för ett svenskt Natomedlemskap med att gå i takt med Finland. Ur den synvinkeln kanske vi kunde ägna oss åt mer konstruktiva debatter än att debattera svenskt Natomedlemskap.

Anf. 27 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Utredningen handlar om att klargöra hur långt bilaterala samarbeten kan utvecklas under existerande konstitutionella förutsättningar. Syftet med utredningen är att analysera förutsättningar för Sverige att agera gemensamt med annan stat för att möta ett angrepp mot någon av staterna samt att hindra kränkningar av respektive stats territorium. Det handlar om att i djupet analysera hur långt vi kan gå med nuvarande lagstiftning. Det är syftet med utredningen.

Bakgrunden är en: samarbetet med Finland. Det finns ingen annan bakgrund till den här utredningen. Man ska alltså inte dra några vidare slutsatser av det hela.

När det gäller vår säkerhetspolitiska doktrin och position har jag naturligtvis en helt annan syn och bild än Widman. Jag uppfattar i Finland en stor tillfredsställelse med att vi gör det vi gör tillsammans – att vi har omfattande samarbete på armésidan, framför allt i norra Sverige och norra Finland, att vi övar 40 gånger per år tillsammans med Norge i cross-border training på flygsidan, att vi bygger en gemensam marin enhet och att vi också planerar för scenarion bortom fredstida förhållanden.

Det här är ju, som jag brukar säga, ingen terapeutisk verksamhet för dess egen skull. Men utifrån att båda våra länder är militärt alliansfria lämnar vi öppet för att besluta om vi använder den här typen av möjligheter i en eventuell kris eller krigssituation tills vi är där. I så fall är allting förbättrat.

Vårt syfte, både det svenska och det finska syftet, är att stabilisera vår del av Europa och att på det sättet bidra till att den här typen av krissituationer inte uppstår. Jag tycker att vi sällan diskuterar vikten av att saker inte inträffar och hur vi förebygger, mer än när det är koncentrerat på det absolut akuta krisskedet.

Vi gör alltså väldigt mycket. Stämningen i det här samarbetet är väldigt god och konstruktiv på alla politiska nivåer – på presidentnivå och statsministernivå och på försvarsministernivå, där vi har en utmärkt relation. Försvarsmakten har verkligen ansträngt sig för att göra det här till någonting bra.

Jag tror att det också har noterats på ett positivt sätt i omvärlden. Jag har haft flera resonemang om detta med olika företrädare för olika länder, och jag uppfattar att de tycker att det här är en bra utveckling.

Det jag gör när det gäller de bilaterala samarbetena är i stort sett det som står i inriktningspropositionen och det som Försvarsberedningen tidigare var överens om, vilket var att vi ska utveckla den här typen av samarbeten, så jag anser faktiskt att regeringen har ett brett uppdrag från riksdagen som ska verkställas. Om det var betydelselöst skulle de här avtalen inte slutas, och då skulle inte intresset vara så konstruktivt och positivt.

Jag träffade Danmarks försvarsminister i går, och vi undertecknade avtalet som nu är aktuellt och som Widman nämnde. Jag upplevde en väldigt positiv attityd från den danska sidan.

Jag kommer i mitt nästa inlägg att utveckla synen på den militära alliansfriheten. Men vi gör det som riksdagen har beställt.

Anf. 28 ALLAN WIDMAN (L):

Herr talman! Försvarsministern kunde också ha pekat på att mitt parti, Liberalerna, inte ingick i den säkerhetspolitiska uppgörelse som har lett till riksdagens beställning av olika bilaterala samarbeten.

Jag uppskattar att Stig Henriksson ger sig in i debatten. Han gör det med samma konstruktiva saklighet som regeringen brukar diskutera Nato-medlemskap med i det här landet. Han konstaterar att Alliansen kan lägga ned, för det blir ingenting. Det är ett oerhört tungt sakligt argument, herr talman, men det kommer inte att avhålla mig från att fortsätta mitt korståg i den här frågan.

Ja, försvarsministern nämner direktiven till den så kallade svensk-finska utredningen, som egentligen heter Förutsättningar enligt regeringsformen för fördjupat försvarssamarbete. Det står i direktiven att man ”ska analysera förutsättningarna enligt regeringsformen för Sverige att, under förutsättning att nödvändiga politiska beslut fattas, med militära resurser agera gemensamt med annan stat för att möta ett väpnat angrepp mot någon av staterna samt för att hindra kränkningar av någon av staternas territorium i fred och under krig mellan främmande stater”.

Mot bakgrund av de här orden vill jag ändå ställa frågan tydligt till försvarsministern: Är det så att det här enbart kan tillämpas på ett svensk-finskt samarbete, eller finns det möjlighet att Sverige med precis samma utredningsbetänkande kan kombinera sig säkerhetspolitiskt på andra sätt, till exempel med andra stater eller med andra internationella organisationer?

Jag konstaterar också, herr talman, att i 127 § i den finländska grundlagen står det i första stycket att ”varje finsk medborgare är skyldig att

delta i fosterlandets försvar”. Det är en väldigt vacker textrad, kan jag tycka, som jag gärna hade sett också i en svensk regeringsform.

Min undran mot bakgrund av det här citatet är om Peter Hultqvist är underkunnig om huruvida också Finland tillsatt en utredning som tittar på grundlagsenligheten i en eventuell svensk-finsk villkorad försvarsallians eller om det bara är Sverige som tagit ett sådant initiativ.

Om enbart Sverige har gjort detta, menar då ministern att han har garantier för att det här samarbetet när det nu utvecklas kommer att vara reciprokt, det vill säga att det råder balans, att vi är lika villiga att gå lika långt? Eller är det så att Sverige här agerar på förhand? Och om Finland i slutändan inte skulle vara intresserat av en villkorad försvarsallians, är den svenska regeringen då beredd att ensidigt proklamera en svensk-finsk försvarsallians?

Anf. 29 STIG HENRIKSSON (V):

Herr talman! Jag tror nog att Allan Widman känner till att det finns några fler argument mot ett Natomedlemskap. Jag ska dra dem väldigt rap-sodiskt så att de åtminstone nämns i denna talarstol.

Ett Natomedlemskap skulle öka spänningsnivån i Östersjöområdet. Det gynnar inte svensk säkerhet.

Ett Natomedlemskap skulle hjälpa Putin och hans hårt trängda auktoritära regim att ytterligare proklamera att man är inringad av yttre fiender.

Vi skulle gå med i en de facto kärnvapenallians med alla de risker det medför.

Vi skulle få ännu svårare att bedriva en självständig utrikespolitik.

Vi skulle bli vapenbröder med ett land som bombar sin egen befolkning, nämligen Turkiet.

Detta är sakskalet. Sedan kan man diskutera takt och turordning. Jag har noterat att Alliansen gång på gång kräver en utredning om Nato och undrar varför det är så farligt att göra en utredning. Det är samma allians som tillsammans med SD tar ett utskottsinitiativ för att förbjuda en utredning om Bromma flygplats. Logiken är inte helt glasklar, tycker jag.

Om jag förstår Allan Widman rätt menar han att oavsett att Finlands regering nu har avslagit tankarna på ett Natomedlemskap under denna valperiod vill Alliansen att Sverige ensidigt ska söka medlemskap i Nato. Är det verkligen rimligt att göra på det sättet? Det är min fråga till Allan Widman.

Anf. 30 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Självfallet är det så att alla analyser i generell mening är tillämpliga på olika nationer när det gäller de konstitutionella förhållandena. Men det vi har beställt är inte någon grundlagsförändring, utan vi har beställt en utredning för att klargöra hur långt de bilaterala samarbetena kan utvecklas under existerande konstitutionella förutsättningar. Det är vad vi har gjort.

Syftet med och bakgrunden till alltihop, även om man i teoretisk mening kan hantera sådant här generellt, är alltså Finland. Det är Finland som har orsakat att vi gör den här analysen. Det finns inget annat land som vi har pekat ut så tydligt som samarbetspartner när det gäller att gå långt.

Jag tycker att Widman komplicerar situationen med Finland när han frågar om vi ska agera på förhand och om det är villkorat hit eller dit. Vi

går precis i takt med varandra. Stämningsslaget är sådant, och samarbetet sker utifrån två parter som hela tiden kommer överens om och avgör hur vi flyttar fram positionerna och har en gemensam vilja att genomföra detta.

Jag upplever ingen dissonans eller några konstigheter eller något krångel. Jag upplever en tillfredsställelse på båda håll när det gäller detta. På något vis upplever jag att Widman gör det mer komplicerat än det egentligen är.

När det sedan gäller den militära alliansfriheten har jag inga synpunkter på att de baltiska länderna tillhör Nato. Det är en försäkringsgaranti för dem. Danmark och Polen har gjort sina val. Norge har gjort ett naturligt val. Vi ligger där vi ligger geografiskt, och ett svenskt agerande i den här frågan påverkar naturligtvis också Finland.

Från Finlands sida tycker man att det i alla samarbetsfrågor är viktigt att vi går i takt med varandra. Där har vi varit överens om den militära alliansfriheten som plattform. Statsministrarna har angett hur positionen ser ut. Vi har varit överens om hur vi ska hantera HNS, alltså host nation support-avtalet. Vi har varit överens om de bilaterala samarbetena. Vi är överens om att vi som länder i grunden har en defensiv agenda.

Vi vill inte agera på ett sådant sätt att man uppfattar det som något annat än att vi vill värna vår suveränitet och att vi vill bidra till stabilitet i vår del av Europa. Men inget av länderna är heller naivt, utan vi ser det som sker i Ryssland. Vi har varit mycket tydliga med det. Redan tidigt under min ordförandetid i utskottet pekade jag på problemen med Ryssland, vilket den dåvarande regeringen hade problem med att ta till sig.

Mot bakgrund av svensk historia, mot bakgrund av den balansgång vi gick under kalla kriget och mot bakgrund av dagens situation och vårt geografiska läge är det viktigt att vår grundläggande säkerhetspolitiska doktrin ligger fast, men det är också viktigt att vi fördjupar alla våra samarbeten och att vi har en öppenhet i det. Det är inget hemligt. Öppenheten i dessa frågor är också ett sätt att ge signaler till omvärlden.

Dessutom skapar vi genom våra kontakter och genom det som vi i praktiken gör en situation där vi har handlingsfrihet att agera tillsammans i olika roller om det värsta skulle inträffa i form av någon kris. Tyvärr tror jag att läget är sådant att om det händer något i vår del av Europa kommer det att påverka samtliga länder i vårt område.

Det klokaste är därför att låta alliansfriheten ligga fast, bygga fasta band med Finland, fördjupa de bilaterala relationerna, bygga den transatlantiska länken och fullfölja inriktningsbeslutet.

Anf. 31 ALLAN WIDMAN (L):

Herr talman! Nu tror jag att försvarsministern är inne på något väldigt viktigt, nämligen betydelsen av öppenhet i de säkerhetspolitiska åtaganden som man gör som land, i vart fall om landet är en demokrati. Jag är överens med försvarsministern om att det är centralt om det ska finnas ett förtroende i de säkerhetspolitiska relationerna.

Då kan man inte skjuta viktiga avgöranden på framtiden och villkora dem med att nödvändiga politiska beslut fattas. Då måste man i fullständig öppenhet göra utfästelserna mot det andra landet och se till att de får vederbörlig politisk välsignelse. Därav, herr talman, min fråga, det vill säga om försvarsministern var beredd att underställa ett svensk-finländskt försvarsförbund folkets avgörande.

Om försvarsministern menade Finland måste man fråga sig varför han inte skrev Finland i direktiven till utredningen. Varför uttryckte han sig i termer av tredje land och annat land?

Jag ställde en mycket rak fråga till försvarsministern, herr talman, när det gällde reciprociteten. Är det så att Finland har en motsvarande utredning igång som tittar på Finlands möjligheter, givet dess grundlag, att ingå en villkorad försvarsallians med Sverige?

Till Stig Henriksson vill jag säga: Ja, jag tror att Vänsterpartiet vill att Turkiet ska komma med i EU, men de brukar aldrig ta upp att Turkiet bombar sin egen befolkning. Vi hörde i helgen Lettlands president säga att ett svenskt Natomedlemskap inte kommer att leda till ökade spänningar runt Östersjön utan tvärtom till ordning och reda.

Anf. 32 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! De avtal som ingåtts mellan Sverige och Finland har vi varit tydliga med. Det är inte det som vi offentligt presenterat och som vi arbetar med som nu utreds. Vad gäller övningsverksamhet, säker kommunikation och annat har avtal ingåtts utan att vi behövt göra den här typen av utredning.

Däremot tittar den utredning vi nu genomför på hur långt man kan gå i ett vidare perspektiv. Det är det som utredningen handlar om, inte om att kunna leva upp till det som vi redan är överens om och som både Finland och Sverige har presenterat. Det är det jag uppfattar att Widman kallar för villkorad försvarsallians. Allt som vi presenterat offentligt i dag och tidigare, med start den 17 februari förra året, står vi för från båda sidor. Det är alltså inga nyheter.

Vad gäller öppenhet tror jag inte att någon regering sedan andra världskriget varit så öppen om försvarssamarbeten med olika länder som den nuvarande regeringen. Vi har gång efter gång presenterat vad vi håller på med när det gäller avtal. Vi har talat om USA. Vi har talat om de baltiska länderna, Polen, Danmark, Finland. När vi tittar på de åtta åren då Alliansen hade regeringsmakten kan jag inte uppfatta att de hade samma öppenhet, samma driv och samma vilja att i praktiken göra det. Det som fanns då fanns kanske under ytan. Vi har verkligen ansträngt oss för att vara relevanta, öppna och tydliga.

Dessutom tror jag att det är en rätt så allmän uppfattning att vi inte har sopat något under mattan här, mer än det som måste vara hemligt. Jag vet att också Widman begriper att en hel del saker måste vara hemliga.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 6 Svar på interpellation 2015/16:282 om organisationsöversyn

Anf. 33 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Stig Henriksson har utifrån exemplet Göteborgs garnison frågat mig om jag, givet att det angivna exemplet inte anses som en optimal organisation, anser att det finns skäl att initiera en bred översyn av ovanstående exemplifierade ledningsstrukturer inom Försvarsmakten.

Låt mig inledningsvis konstatera att riksdagen har beslutat om de organisationsenheter som utgör Försvarmaktens grundorganisation och som anges i bilaga 1 till myndighetens instruktion. I juni 2015 beslutade riksdagen om en ny försvarspolitisk inriktning som inkluderar försvarsmaktsorganisationen med tillhörande krigsförband, hemvärnsförband och depåförband.

Hur Försvarmakten i övrigt väljer att organisera sitt arbete är en fråga för myndigheten att själv avgöra. Försvarmakten har i valet av organisation att beakta myndighetsförordningen, där det bland annat framgår att myndighetens ledning ska se till att verksamheten bedrivs effektivt och att myndigheten hushållar väl med statens medel.

I det regeringsbeslut från juni 2015 som inriktar Försvarmakten under perioden 2016 till och med 2020 ställs tydliga krav på myndigheten att under perioden öka den operativa förmågan i krigsförbanden och säkerställa den samlade förmågan i totalförsvaret. För att myndigheten ska kunna uppnå dessa krav ställs självfallet krav på en ändamålsenlig organisation av verksamheten. Det gäller såväl Göteborgs garnison som övriga delar av myndigheten.

Under den kommande perioden kommer jag att följa Försvarmaktens arbete med att öka krigsförbandens förmåga. Vad gäller frågan om ledningsstrukturerna inom Göteborgs garnison är detta en fråga för Försvarmakten att hantera. Försvarmakten analyserar och utvärderar kontinuerligt sin verksamhet för att säkerställa att den bedrivs effektivt.

Jag ser i dagsläget inget behov för regeringen att initiera en sådan översyn.

Anf. 34 STIG HENRIKSSON (V):

Herr talman! Tack, försvarsministern, för svaret!

Min fråga emanerade ju från exemplet Göteborgs garnison, som i mitt tycke har en väldigt splittrad struktur med olika förband och enheter som leds från ett stort antal platser i landet: Göteborg, Berga, Livgardet, Karlskrona, Skövde, Örebro, Eskilstuna etcetera. Under ett antal år har verksamheter inom Försvarmakten flyttats, omstrukturerats, lagts ned och ibland flyttats tillbaka i en ganska svåröverskådlig process. Det kan ibland få till följd att organisationen efter allt detta blir svåröverskådlig, ologisk och svårarbetad. I synnerhet det sistnämnda är allvarligt. Min fråga är om försvarsministern delar min syn på att detta inte är en optimal organisation och om det finns anledning att göra en lite bredare översyn av ledningsstrukturerna inom Försvarmakten.

Jag delar i stort sett försvarsministerns syn om att det är myndigheten själv, Försvarmakten, som har att välja hur man organiserar sitt arbete. Nu brukar ju inte denna riksdag vara främmande för att gå ganska långt i detaljstyrning ned på kompaninivå, men eftersom detta enligt min mening huvudsakligen är av ondo är det inget jag vill förorda. Jag vill betona att jag aldrig har begärt att försvarsministern ska engagera sig specifikt i Göteborgs garnison, utan den var i min interpellation endast ett exempel på sakernas tillstånd. Det finns några ytterligare exempel man skulle kunna ta.

Om nu Göteborgs garnison inte är ett udda exempel utan liknande svåröverskådliga organisationer finns på flera håll i landet kanske det vore dags för en mer generell översyn. Med tanke på vågen av neddragningar

och successiva återtagningar är det nog inte så konstigt om det blir lite gyttrigt. Då kunde det möjligen vara på sin plats med en bredare översyn med fokus på styrbarhet och effektivitet, i stället för att leva vidare med de lager-på-lager-organisationer som nu finns på ett antal platser i landet.

Precis som försvarsministern säger handlar det ytterst om att de folkvalda bör ha någon form av kontroll över att Försvarsmakten lever upp till myndighetsförordningens krav om att se till att verksamheten bedrivs effektivt och att myndigheten hushållar väl med statens medel.

Jag har funderat: Kan inte en del av problemet ligga i att myndigheten själv ansvarar för hur den ska organisera sitt arbete samtidigt som riksdagen i detalj fastställer vilka organisationsenheter som ska finnas inom myndighetens ram?

Anf. 35 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Man kan alltid fundera över om en organisation är optimal. Man kan säkert också utifrån se att det finns brister. Man kan ha synpunkter på effektiviteten i både det ena och det andra sammanhanget.

Det vi som regering försöker göra är att på olika sätt markera att Försvarsmakten ska ha en rationalitet i sin organisation och hushålla med pengarna på bästa sätt. Försvarsmakten är i dag en organisation som har genomgått många förändringar och rationaliseringar.

Detta med geografiska lokaliseringar är väl historiskt ingen direkt nyhet. Det har ju funnits beslut som har haft en viss regionalpolitisk bäring i olika sammanhang. Jag tror inte heller att det är särskilt enkelt att utifrån ett rationalitetsperspektiv börja fråga sig om man ska flytta en viss verksamhet till ett annat ställe och flytta något annat till ett tredje ställe. Det sker kontinuerligt vissa sådana mindre förändringar inom Försvarsmakten. Jag tror dock att de orter som vi har etablerad verksamhet på utgör den bas vi har att förhålla oss till.

Det är viktigt att vi är överens om att det är Försvarsmakten själv som sköter sin organisation i denna del och att myndigheten sköter sin egen organisering. Man har själv avgörandet i sin hand. Det är viktigt att vi är överens om hur detta ser ut i botten, så att vi inte glider in i en diskussion där politiska företrädare börjar ta myndighetsansvar.

Jag är alltid öppen för diskussioner och funderingar om hur man kan använda pengarna på bättre sätt. Detta är också myndighetschefernas yttersta uppgift – pengarna ska användas på ett så bra sätt som möjligt. Utifrån detta ser jag den här typen av diskussioner och exempel mest som medskick till Försvarsmakten, som kan ta med dem i sin framtida planering.

Jag betonade i vår tidigare interpellationsdebatt att regeringen nu har att koncentrera sin uppgift på att öka den militära förmågan och fullfölja försvarsbeslutet och se till att det blir effektuerat. Man ska i mindre grad koncentrera sig på olika typer av organisatoriska förändringar och funderingar. Det kan komma sådant också, men huvuduppgiften är den militära förmågan.

Anf. 36 STIG HENRIKSSON (V):

Herr talman! Precis som försvarsministern sa i den förra interpellationsdebatten tittar jag en del bakåt. Det kanske är naturligt i min ålder.

Försvarsministern, som är en ung man, tittar mer framåt. Det är väl också naturligt, och det är väl mycket att göra i det sammanhanget.

Jag håller helt med om att Försvarsmakten har haft ett antal jobbiga år med stora neddragningar som har kommit ganska tätt. Det har naturligtvis så småningom lett till att det blivit en del konstigheter i organisationen. Det är viktigt att försöka rätta till detta.

Det har väl inte underlättats av det som försvarsministern själv nämner om att det ibland har funnits en viss regionalpolitisk bäring på besluten. Det kanske inte är myndigheten som har stått för merparten av det, utan det har kanske funnits intressen också från politiskt håll.

Man kan alltid diskutera hur organisationer ska styras. En organisation som i mycket hänger på personalens intresse, engagemang och kreativitet styrs ofta bäst genom att man har en gemensam chef som är geografiskt utsedd, i det här fallet en garnisonschef, medan en del andra verksamheter kanske bäst leds av specialister från alla möjliga olika håll. Men detta är mest en allmän fundering.

Jag har inte så mycket att tillägga i detta. Jag tackar för svaret och ska försöka följa frågorna om organisation. Grunden för verksamheten är ändå att man har en bra och relevant organisation.

Anf. 37 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Jag får först tacka Stig Henriksson för epitetet ”ung man”. Att vid 57 års ålder få den typen av komplimanger är något som får en att sträcka på sig. Jag tycker att också Stig Henriksson visar viss vitalitet i sammanhanget, så jag får väl kontra med det.

När det gäller utredningar och översyner kan jag nämna att vi nu har en utredning som tittar på hur materiel- och logistikförsörjningen bör organiseras utifrån de krav som ställs i inriktningspropositionen när det gäller högre operativ förmåga vid krigsförbanden. Den utredningen ska redovisa sitt betänkande i december 2016. Detta är en viktig fråga, och resultatet av den kan påverka organiseringen av verksamhet på olika garnisonsorter. Där har vi ett exempel på hur vi i nuläget jobbar, utöver vår huvudprioritering att genom fullföljande av inriktningsbeslutet öka den operativa förmågan i krigsförbanden.

I övrigt får jag tacka för debatten och önska trevlig helg.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 7 Svar på interpellation 2015/16:257 om flyktingkrisens inverkan på socialtjänsten

Anf. 38 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Sofia Fölster har frågat mig om jag avser att förenkla handlägningsprocessen vid placering av barn i familjehem samt om jag avser att införa lättnader i kraven på utbildning för familjehem. Sofia Fölster har också frågat mig vilka ytterligare förordningar och regler jag planerar att förenkla för att underlätta för socialtjänsten i den akuta situation som nu råder.

Prot. 2015/16:53
15 januari

Svar på
interpellationer

Situationen i kommunernas socialtjänst är inom vissa områden ansträngd och ibland hårt pressad. Det gäller till exempel placeringen av ensamkommande barn.

Jag vill först framhålla att ensamkommande barn omfattas av samma bestämmelser som gäller för barn och unga i behov av skydd eller stöd enligt socialtjänstlagen. För att se över vilka förenklingar och lättnader som kan och bör göras pågår en rättslig analys av bland annat socialtjänstlagen inom Regeringskansliet. Regeringen har dessutom vidtagit ett stort antal åtgärder för att förbättra socialtjänstens förutsättningar och stötta kommunerna i den rådande flyktingsituationen. Exempel på detta är satsningen på bemanning och kompetens inom den sociala barn- och ungdomsvården med 250 miljoner per år under 2016–2019 efter överenskommelse med Vänsterpartiet samt ett extra tillskott på 9,8 miljarder i den ändringsbudget som lämnades till riksdagen den 12 november 2015 till kommuner och landsting för att hantera den rådande flyktingsituationen, vilket också var en överenskommelse med oppositionen, liksom ett uppdrag till Socialstyrelsen att inrätta en svarsfunktion med uppgift att besvara frågor från, och ge stöd till, kommunernas socialtjänst.

Den rådande flyktingsituationen har medfört en snabb ökning av antalet barn som är i behov av en placering av socialtjänsten och ett behov i kommunerna av mer flexibla lösningar. Socialstyrelsen har därför i ett tillägg i regleringsbrevet för 2015 fått i uppdrag av regeringen att se över föreskrifter och allmänna råd om hem för vård eller boende, HVB. Socialstyrelsen har den 15 december 2015 beslutat om tillfälliga undantag från föreskrifterna för vissa HVB. Undantag får göras från kravet på att det ska finnas personal i verksamhetens lokaler dygnet runt, eftersom de som bor i HVB inte alltid vistas i verksamhetens lokaler. Reglerna medger också att undantag görs från kravet på högskoleutbildning för föreståndaren. Regeländringarna trädde i kraft den 1 januari 2016, alltså nyligen, och är tillfälliga under den pågående översyn som Socialstyrelsen gör av HVB-föreskrifterna i sin helhet. Arbetet ska redovisas i sin helhet till Regeringskansliet senast den 1 april 2016. För att underlätta för kommunerna att rekrytera och säkra tillgången till bland annat familjehem har regeringen också gett Socialstyrelsen ett uppdrag om nationellt samordnade informationsinsatser om familjehem med mera för barn och unga.

När det gäller frågan om utbildning för nya familjehem anser jag att det är viktigt att jour- och familjehem får möjlighet till den utbildning de behöver för att ta emot ett barn. I socialtjänstlagen regleras skyldigheten för socialnämnden att tillhandahålla den utbildning som behövs för dem som nämnden avser att anlita för vård av barn i familjehem eller jourhem. Det finns dock ett behov av att anpassa det utbildningsmaterial till familjehemsföräldrar som Socialstyrelsen utarbetat, utifrån nuvarande förhållanden och behovsbild. Regeringen beslutade därför i går om ett uppdrag till Socialstyrelsen som bland annat innefattar att man ska utarbeta ett anpassat utbildningsmaterial till jour- och familjehem som tar emot ett ensamkommande barn.

Det samlade uppdraget till Socialstyrelsen innebär också en fördjupad analys av konsekvenserna för socialtjänsten med anledning av den rådande flyktingsituationen och ökningen av ensamkommande barn. Socialstyrelsen ska även i relevanta delar revidera kunskapsstödet för socialtjänstens

arbete med ensamkommande barn och unga, för att underlätta och stödja socialtjänsten.

Avslutningsvis: Den sociala barn- och ungdomsvården är och har sedan jag tillträdde varit en mycket prioriterad fråga för mig. För mig som barnminister är det viktigt att barnens situation, särskilt skyddet och säkerheten för barnen, vägs in i alla beslut som rör den sociala barn- och ungdomsvården.

Anf. 39 SOFIA FÖLSTER (M):

Herr talman! Enligt Migrationsverkets siffror för 2015, som nu är färdiga, sökte 35 369 ensamkommande barn asyl i Sverige 2015. Det är ungefär fem gånger så många som året dessförinnan.

Många av barnen är unga pojkar och flickor vars uppväxt präglas av oro. De bär på minnen från krig och förföljelse. De bär många gånger på minnen från en fruktansvärd resa över Medelhavet. Många av dem bär också på minnen av sådant som ett barn aldrig ska behöva uppleva, minnen av att förlora en närstående, en förälder eller ett syskon eller kanske allihop.

Även om de flesta, som det skrivs mycket om i medierna, är 16–17-åriga grabbar är de fortfarande barn med ett stort behov av stöd och hjälp från vuxenvärlden. Numera kallar vi flyktningmottagandet för en flyktningkris. Varför vi nu kallar det kris blir särskilt tydligt när man talar om just barn.

Barnombudsmannen beskrev i en debattartikel för ett par veckor sedan den utsatta situation som råder för barn på flykt. Han uppmärksammade också brister i Sveriges mottagande av barn. Han vittnade om barn som nekats vård och som inte fått utbildning, om brist på ytterkläder och skor, om avsaknad av god man eller någon som kan föra barnets talan men också om en otrygghet, särskilt för unga flickor.

Jag tror inte att det har undgått någon hur ansträngd situationen är för socialtjänsten just nu. På flera håll i landet arbetar socialtjänsten dygnet runt för att hitta och utbilda familjehem och jourhem till barn som har kommit hit. Flera kommuner har redan lex Sarah-anmält sig själva för att de inte kommer att kunna klara att omhänderta barn inom rådande struktur och regelverk. Läget är således mycket allvarligt. Det är därför vi kallar det för en kris.

SKL besökte socialutskottet för ett par veckor sedan. Deras beskrivning var att det i första hand är de krångliga reglerna och förordningarna som gör att situationen i kommunerna blir så himla ansträngd. SKL presenterade en lista med 47 reformförslag som regeringen omgående bör genomföra. De menar: Skulle man genomföra de här 47 förslagen skulle situationen gå att klara av i kommunerna.

Just rekryteringen av familjehem är en av de viktigaste punkterna, kanske den mest akuta. I dag står familjer i många kommuner i kö för att få hjälpa barn, men på grund av långsamma processer finns det alldeles för få familjer som i dag är redo att ta hand om de barn som nu behöver en familj och ett hem. Familjehem är en omsorgsform som är särskilt bra för barn som behöver en stabilitet och mycket nära kontakt med vuxna samtidigt som de integreras i ett nytt samhälle och en ny kultur.

SKL föreslår för regeringen att socialtjänsten ska få möjlighet att göra undantag i kraven på utbildningen för familjehem, som i dag kan ta flera

Prot. 2015/16:53
15 januari

Svar på
interpellationer

månader. Det har regeringen tillmötesgått genom att, som ministern nyss presenterade, ge Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram ett nytt informationsmaterial som är särskilt riktat till familjer som tar hand om ensamkommande barn.

Men en annan del i förslaget är att socialtjänsten ska få utökade befogenheter att göra individuella prövningar av familjer i fråga om hur mycket utbildning de faktiskt behöver, för att de familjer som inte behöver lika lång utbildning snabbare ska kunna bli familjehem.

Då har jag en fråga till ministern: Anser inte statsrådet att det i den akuta situation som nu råder är rimligt att ge socialsekreteraren och socialtjänsten utökade befogenheter att just göra de individuella bedömningarna?

Anf. 40 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Tack, Sofia Fölster, för ditt engagemang i frågan! Jag har gjort en dragning i socialutskottet, och vi har haft olika tillfällen under hösten då vi har pratat om det här. Intresset och engagemanget gläder mig, för det är en stor samhällsfråga.

När regeringen tillträdde tog vi över en social barn- och ungdomsvård som redan var under en stark press. Det fanns en hel del strukturproblem och en hel del problem när det gällde rekrytering av personal, och det var över huvud taget stora bekymmer med att upprätthålla god kvalitet redan då.

Jag hoppas nu – och det är vad jag tänker ägna en stor del av våren till – att vi genom engagemang och det ledarskap jag kan erbjuda och också de allianser vi kan bygga kan försöka använda det strålkastarljus som nu finns på den sociala barn- och ungdomsvården. Medel har trots allt tillskjutits. Det handlar om 1 miljard som finns i och med budgeten för 2016 och framöver till den sociala barn- och ungdomsvården, som vi har anslagit. Men det handlar också om de medel som jag hoppas att kommunerna använder, som kom till genom överenskommelsen med oppositionen om flyktingmottagande. Det handlar om att man försöker använda det till att hantera den akuta situationen men också för långsiktiga investeringar, för de behövs. Det hoppas jag verkligen.

Du nämnde SKL. Det är en väldigt viktig aktör i detta sammanhang. Det finns också fackliga organisationer. Det finns många forskare. Det finns många som på olika sätt engagerar sig för att detta ska bli bra. Det gör också Barnombudsmannen på ett bra sätt.

Vi talar om många frågor samtidigt, men jag försöker att beta av dem.

Det är sant att det har kommit många ensamkommande flyktingbarn. Den stora majoriteten är pojkar. Det gäller att hela tiden ha ett jämställdhetsperspektiv i detta, och det försöker vi ha, inte minst i det uppdrag som vi gav senast i går om en fördjupad analys av just dessa konsekvenser.

Många av de ensamkommande flyktingbarnen är äldre tonåringar. De är barn, men äldre barn. Många av dem – inte alla, utan de har rätt till en egen bedömning – kommer att kunna placeras i stödboenden som finns från och med den 1 januari. Det är en annan förändring som är mycket viktig. Men de yngre barnen behöver familjehem precis som du påpekar, Sofia Fölster.

Det gäller att dessa barn över huvud taget får en möjlighet att ha det bra. Det gäller alltså inte att bara ta emot dem utan också att ta hand om

dem. Det är en stark ambition från min sida. Därför måste vi se till att kvaliteten i detta mottagande också när det gäller familjehem blir så bra som möjligt.

Jag är absolut beredd att skapa förutsättningar för att hanteringen blir så enkel som möjligt, men inte när det gäller kraven på hur barnen ska ha det när de väl kommer till en familj.

Så som reglerna ser ut i dag ska socialnämnden förstås först göra en utredning av familjehemmet, och det är fortfarande mycket viktigt att man har tid att göra det. Sedan ska man se till att den familj som man har bedömt ska kunna ta på sig detta får en adekvat utbildning.

Jag tycker att de åtgärder som vi hittills har vidtagit kan underlätta för att man ska kunna göra detta på ett allt bättre sätt. Men jag är mycket noga med att familjehemmen ska vara så bra som möjligt, eftersom dessa barn måste få en bra framtid. De har en svår historia bakom sig, och det är vår skyldighet att ta hand om dem på ett bra sätt.

Anf. 41 SOFIA FÖLSTER (M):

Herr talman! Jag vill tacka ministern för detta och för hennes engagemang. Jag tvivlar inte en sekund på regeringens goda intentioner. Däremot upplever jag att regeringen inte fullt ut vågar vidta skarpa åtgärder och inte heller inom den tid som hade behövts. Jag tror att man behöver tänka nytt och kanske snabba på en del politiska processer.

I sitt svar talar statsrådet bland annat om den fördjupade analys som regeringen tog beslut om i går. Visst är det alltid bra med analys och uppföljning. Men i dag räcker det att öppna en tidning för att man ska se och få en känsla av hur socialtjänsten mår.

27 kommuner har anmält sig själva till Ivo. Ivo har varnat för allvarliga missförhållanden då mottagandet av ensamkommande barn inte är rättssäkert. Barnombudsmannen har påtalat en rad brister i Sveriges mottagande av barn. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har i en enkät konstaterat att socialtjänsten i nästan hälften av landets kommuner är allvarligt påverkad eller kritiskt påverkad.

Vi läser ständigt om den stora bristen på personal i socialtjänsten och hur kommuner tvingas göra omprioriteringar, och det finns risk att andra ärenden trängs undan.

Detta är bara några skäl till att vi inte längre kallar det en utmaning eller brist. Det är några skäl till att vi, som jag sa i mitt tidigare anförande, nu kallar det en kris. Det är kanske den största flyktingkris som vi kommer att få uppleva i modern tid, och den är långt ifrån över.

Även om det alltid är bra med analys och fördjupad utvärdering får vi inte riskera att hamna i fler utredningar som skjuter upp åtgärder. Det krävs att regeringen agerar och tar ansvar omgående.

Även om vi politiker ibland inte vill låtsas om det går det att snabba på politiska processer, särskilt i en krissituation som jag tror att alla känner till och har stor förståelse för.

Jag skulle därför vilja ställa några frågor om denna utvärdering eller analys. När beräknas den vara klar, och vilka ytterligare åtgärder kommer regeringen att vidta under tiden, i väntan på att Socialstyrelsen gör färdigt analysen? Eller är detta ett sätt att skjuta upp åtgärder? Skälet till att jag frågar detta är att det redan finns tydliga förslag, särskilt från SKL.

Prot. 2015/16:53
15 januari

Svar på
interpellationer

Jag har också en annan fråga som jag inte hann ställa tidigare, och den gäller familjehemmen. Det var det som jag skrev om i interpellationen. Detta är mycket viktigt, och det framkommer inte i ministerns svar. Det handlar om ytterligare ett av de förslag som SKL har lagt fram om en förenklad handläggning. Det handlar alltså både om utbildning och om en förenklad handläggning för att socialtjänsten snabbare ska kunna få fram familjehem. Man tummar inte på hembesök, man tummar inte på lämplighetstest, men man säger att man just nu måste kunna göra undantag för att det är en kris.

Regeringen har valt att göra tillfälliga undantag för HVB men inte för familjehemmen just vad gäller handläggning.

I den krissituation som råder skulle jag vilja ha ett svar även på detta. Anser regeringen inte att det är rimligt att förenkla handlägningsförfarandet i den kris som nu råder?

Anf. 42 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Jo, Sofia Fölster, jag tycker att det är mycket viktigt att man samarbetar om detta område eftersom det utgör en så grundläggande funktion i samhället. Men jag vill faktiskt påminna om historien.

Vi tog över en social barn- och ungdomsvård som redan var i kris. Det var redan en eftersatt verksamhet som din regering lämnade efter sig, Sofia Fölster. Det är inte bara jag som påstår det. Det finns många rapporter och belägg för att det var så. Det finns från akademin, från SSR, från Vision och även från SKL, som för övrigt som arbetsgivare också har ett ansvar här. De hade redan då synpunkter på hur läget var i socialtjänsten.

Icke desto mindre har vi just därför arbetat mycket hårt med denna fråga. Vi har bland annat avsatt 1 miljard från och med i år och fyra år framåt för att stärka kapaciteten och det grundläggande arbetet i den sociala barn- och ungdomsvården. Jag tror att detta är ganska viktigt att hålla i minnet.

Sedan vi tillträdde, men framför allt under hösten, har vi tagit en mängd beslut. De är så många att man kan titta på dem på en hemsida som vi har för att man ska kunna följa alla beslut som vi har tagit i regeringen under hösten för att vi verkligen har prioriterat detta.

Jag måste erkänna att det är första gången som vi blir anklagade för att saker och ting tar tid. Om det är något område som vi har jobbat otroligt hårt med så är det detta. Jag tar därför inte till mig denna kritik. Vi har jobbat otroligt snabbt och flyhänt och hela tiden försökt hålla koll på att kvaliteten för barnen inte blir sämre.

Det är nämligen så att de studier som vi har om ensamkommande flyktingbarn och hur det går för dem av naturliga skäl är gjorda på betydligt färre barn. Man har studerat hundratal barn i dessa studier. Då har man kunnat se att det går ganska bra för dessa barn. De är mycket motiverade, de vill läsa och de vill skapa sig en ny framtid. Det gäller pojkar. Det gäller tyvärr inte flickor. Det är någonting att hålla ögonen på. Flickor försvinner från studier och arbetskräftsdeltagande i mycket högre grad än andra flickor med flyktingbakgrund. För pojkarna går det bättre.

Jag vill kunna ge dessa barn ett bra liv i Sverige. Därför gäller det att hålla balansen mellan kvalitet och snabbhet. Jag anser att vi har gjort det. Vi har tagit väldigt många beslut. Jag ska räkna upp några igen, eftersom det i ditt inlägg förefaller som om vi inte har gjort det.

1 miljard går som sagt till den sociala barn- och ungdomsvården i och med budgeten som gäller från 2016. Det finns nya bestämmelser om stöd-boenden som kommer att passa många av de äldre ensamkommande flyktingbarnen. Socialstyrelsen har fått i uppdrag att stödja i fråga om rekrytering av familjehem. Det har getts uppdrag när det gäller utbildningsmaterial och när det gäller att över huvud taget underlätta i fråga om utbildning till familjehem.

Som du har påpekat och som jag har sagt tog vi i går beslut om en fördjupad konsekvens när det gäller socialtjänsten. Det är för att ytterligare kvalitetssäkra, till exempel att det inte finns undanträngningseffekter när det gäller andra barn som söker stöd hos socialtjänsten. Det är lika viktigt för mig.

Vi har beslutat om mer flexibilitet och har bett Socialstyrelsen ge förslag på flexibilitet i regler i fråga om HVB.

Vi har medel från vår gemensamma överenskommelse om flyktingpolitiken, vi har gett Sis i uppdrag att hitta 1 000 statliga platser och så vidare. Vi har varit oerhört aktiva här, och det gäller även i fråga om att försöka få fram familjehemmen. Men socialtjänsten har ett enormt stort uppdrag, och detta kommer vi att behöva jobba vidare med under detta år och även framöver. Men det är någonting som jag prioriterar och som jag ständigt jobbar med.

Anf. 43 SOFIA FÖLSTER (M):

Herr talman! Jag vill påminna om att det är ungefär ett och ett halvt år sedan regeringen tillträdde. Det går att under ett par månader skylla på den gamla regeringen, men sedan får man ta ansvar för vad man själv har gjort. Där är vi nu.

Vi befinner oss i den största flyktingkris vi förmodligen kommer att få uppleva i modern tid. Veckovis, om inte dagligen, läser vi om hur pressad socialtjänsten är och hur alla de brister som främst drabbar barn och unga sätter prägel på deras liv under lång tid framöver.

Många av de åtgärder ministern räknar upp är vi faktiskt överens om. Stödboende var något den förra regeringen initierade, och tilläggsbudgeten är vi överens om. Fler åtgärder kommer också just från den lista SKL har presenterat. Det gäller 47 reformförslag man *akut* behöver få igenom för att kommunerna över huvud taget ska ha en chans att klara den rådande situationen.

Det är därför jag menar att mer behöver till, för trots att vissa av förslagen på den långa listan är genomförda är det många förslag som inte är det och som bedöms som absolut nödvändiga för att kommunerna ska klara situationen. Jag tvivlar inte på ministrarnas intention i frågan, och det finns inte heller jättestora ideologiska skiljelinjer just inom det här området mellan våra två partier. Jag tror dock att mer måste till och att mer måste till snabbt. Vi måste ha en gemensam insikt om att det just nu är kris.

Jag vill återigen påminna regeringen om att detta inte är vilken punkt på dagordningen som helst. Detta är inte vilket problem eller vilken utmaning som helst, utan det är en kris som kommer att påverka dessa barns möjlighet att skapa ett liv och en framtid i Sverige framöver. Jag ser alltså fram emot fler förslag, utöver dem som har kommit, som vi kan behandla

i socialutskottet. Många, många fler åtgärder behövs, för det som har presenterats hittills räcker inte.

Anf. 44 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Tack så mycket, Sofia Fölster! Jag hoppas att vi har fler debatter om detta, för vi behöver helt enkelt ta ett gemensamt ansvar. Du kan lita på att jag kommer att fortsätta ta många beslut om detta.

Jag håller med om att mer behöver göras. SKL:s lista finns hos Regeringskansliet, och den betas av. Vi kommer att återkomma om vilka förslag vi kan samarbeta om eller tillgodose. Som jag sa är detta oerhört viktigt för mig. Skälet till att ensamkommande flyktingbarn tas om hand inom socialtjänsten är helt enkelt att man ska likabehandla alla barn, och jag vill därför vara noga med att den goda kvalitet som finns upprätthålls – samtidigt som vi måste ha en realistisk syn på hur läget är. Det har jag försökt åstadkomma hela tiden, och det kommer jag att fortsätta göra. Regeringen har verkligen tagit sig an frågan.

När det gäller läget i socialtjänsten för ett eller ett och ett halvt år sedan finns det massor av rapporter om hur det var redan då som jag kan rekommendera att man läser. Det innebär att vi startade från ett läge som inte var det bästa. Som jag sa hoppas jag dock att vi nästa gång inte talar om det, utan jag hoppas att vi talar om hur vi med gemensamma ambitioner och ledarskap kan förvandla det strålkastarljus som just nu – på grund av krisen – finns på den sociala barn- och ungdomsvården till en möjlighet.

Vi vet till exempel, genom den nationella samordnare som finns på området och som har gjort tidsmätningar, att en genomsnittlig socialsekreterare under en vanlig dag i sitt arbetsliv träffar det barn arbetet gäller i 15 minuter. Resten av tiden handlar om dokumentation och utredningar. Det är väldigt nödvändigt – det är viktigt med rättssäkerhet – men barnen måste över huvud taget vara mer i fokus. Jag hoppas att vi över huvud taget kan få till en diskussion och ett regelverk som verkligen stärker det, så att verkligheten blir bra för dessa barn.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 8 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 14 januari

2015/16:623 Oro över nedläggning av AF-kontor i Värmland

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till arbetsmarknadsminister *Ylva Johansson* (S)

2015/16:624 Marockos kriminalisering av homosexualitet

av *Jonas Gunnarsson* (S)

till utrikesminister *Margot Wallström* (S)

2015/16:625 Cypern

av *Tobias Billström* (M)

till utrikesminister *Margot Wallström* (S)

§ 9 Anmälan om skriftligt svar på fråga

Prot. 2015/16:53
15 januari

Skriftligt svar på följande fråga hade kommit in:

den 14 januari

2015/16:566 Konsekvenser av id-kontrollerna

av *Hans Wallmark* (M)

till statsrådet *Anna Johansson* (S)

§ 10 Kammaren åtskildes kl. 11.03.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdets början till och med § 7 anf. 41 (delvis)
och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

TUULA ZETTERMAN

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Svar på interpellation 2015/16:235 om det nya vapendirektivet	1
Anf. 1 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	1
Anf. 2 STEN BERGHEDEN (M)	2
Anf. 3 BORIANA ÅBERG (M).....	3
Anf. 4 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	3
Anf. 5 STEN BERGHEDEN (M)	4
Anf. 6 BORIANA ÅBERG (M).....	5
Anf. 7 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	5
Anf. 8 STEN BERGHEDEN (M)	6
Anf. 9 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	7
§ 3 Svar på interpellation 2015/16:256 om nedlagda utredningar trots DNA-bevis	7
Anf. 10 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	7
Anf. 11 BEATRICE ASK (M).....	7
Anf. 12 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	9
Anf. 13 BEATRICE ASK (M).....	9
Anf. 14 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	10
Anf. 15 BEATRICE ASK (M).....	11
Anf. 16 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	11
§ 4 Svar på interpellation 2015/16:268 om beslutsrationalitet.....	12
Anf. 17 Förvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	12
Anf. 18 STIG HENRIKSSON (V).....	12
Anf. 19 Förvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	13
Anf. 20 STIG HENRIKSSON (V).....	14
Anf. 21 Förvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	14
Anf. 22 STIG HENRIKSSON (V).....	15
Anf. 23 Förvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	16
§ 5 Svar på interpellation 2015/16:281 om ett svensk-finländskt försvarsförbund	16
Anf. 24 Förvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	16
Anf. 25 ALLAN WIDMAN (L).....	17
Anf. 26 STIG HENRIKSSON (V).....	18
Anf. 27 Förvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	18
Anf. 28 ALLAN WIDMAN (L).....	19
Anf. 29 STIG HENRIKSSON (V).....	20
Anf. 30 Förvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	20
Anf. 31 ALLAN WIDMAN (L).....	21
Anf. 32 Förvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	22
§ 6 Svar på interpellation 2015/16:282 om organisationsöversyn	22
Anf. 33 Förvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	22
Anf. 34 STIG HENRIKSSON (V).....	23
Anf. 35 Förvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	24
Anf. 36 STIG HENRIKSSON (V).....	24
Anf. 37 Förvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	25

§ 7 Svar på interpellation 2015/16:257 om flyktingkrisens inverkan på socialtjänsten.....	25
Anf. 38 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	25
Anf. 39 SOFIA FÖLSTER (M).....	27
Anf. 40 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	28
Anf. 41 SOFIA FÖLSTER (M).....	29
Anf. 42 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	30
Anf. 43 SOFIA FÖLSTER (M).....	31
Anf. 44 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	32
§ 8 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	32
§ 9 Anmälan om skriftligt svar på fråga.....	33
§ 10 Kammaren åtskildes kl. 11.03.....	33

Prot. 2015/16:53
15 januari
